

ΑΡΘΡΟ / Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΘΕΟΧΑΡΙΔΗ**

Οι προοπτικές της οικονομίας για το 2015

Καθώς πλησιάζουμε προς το τέλος μιας ακόμα δύσκολης χρονιάς για την οικονομία της Κύπρου μπορούμε να κοιτάξουμε πίσω προς ό,τι έχει επιτευχθεί με θετικά συναισθήματα. Αν ρίξουμε μια ματιά στους οικονομικούς δείκτες, θα δούμε ότι αυτοί είναι πολύ καλύτεροι από ό,τι αναμενόταν αρχικά. Ο ρυθμός αύξησης του πραγματικού Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) κατά πάσα πιθανότητα θα διαμορφωθεί γύρω στο -3%, σε σύγκριση με τις αρχικές προβλέψεις που ήταν κοντά στο -5%. Στην πραγματικότητα, τα τελευταία στοιχεία όσον αφορά στον ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ αυτά είναι ακόμη καλύτερα, στο -2,2% για το τρίτο τρίμηνο του 2014 έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του 2013. Πιστεύω ότι το 2015 θα μπορούσε να είναι η χρονιά που θα δούμε τελικά θετική ανάπτυξη, αν και μικρή. Αυτό θα μπορούσε να προέλθει από τομείς όπως ο είναι ο τουρισμός, το εμπόριο, καθώς και οι χρηματοοικονομικές και επαγγελματικές υπηρεσίες. Αυτοί στην πράξη ήταν οι τομείς της οικονομίας που παρουσίασαν θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης το τελευταίο τρίμηνο του έτους, παρά την γενικότερη ύφεση.

Ο πληθωρισμός βρίσκεται σε θετικό και χαμηλό επίπεδο, στο 0,3% για το μήνα Οκτώβριο του 2014 σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (Eurostat), μετά από μια περίοδο αποπληθωρισμού που αποτέλεσε πιθανώς μια διόρθωση των τιμών από τα επίπεδα που είχαμε κατά τη διάρκεια των ετών της «φούσκας». Οι προσδοκίες για το 2015 είναι για θετικά, αλλά χαμηλά επίπεδα πληθωρισμού. Αυτό είναι σημαντικό, γιατί ο παρατεταμένος αποπληθωρισμός μπορεί να είναι επικίνδυνος, δεδομένου ότι δημιουργεί εμπόδια στις οποιεσδήποτε προοπτικές ανάπτυξης. Η ανεργία είναι ίσως το κυριότερο πρόβλημα, αλλά έχει αρχίσει να σταθερο-

ποιείται γύρω στο 16% μετά από πολλά χρόνια συνεχών αυξήσεων, ενώ η τελευταία πρόβλεψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Κύπρο είναι 16,2%. Αυτός είναι ένας δείκτης που είναι πιο δύσκολο να βελτιωθεί δεδομένου ότι συνήθως υπάρχει ένα χρονικό κενό μεταξύ των αλλαγών στους μακροοικονομικούς δείκτες και της θετικής επίδρασης που αναμένουμε στην αγορά εργασίας. Η προσδοκία είναι πως για το 2015 θα δούμε ελαφρές μειώσεις στα επίπεδα της ανεργίας κάτω από το επίπεδο του 16%. Το δημοσιονομικό έλλειμμα είναι επίσης πολύ χαμηλότερο από ό,τι αναμενόταν αρχικά, που εκτιμάται γύρω στο 3% του ΑΕΠ, με ένα πιθανό θετικό πρωτογενές δημοσιονομικό ισοζύγιο (πλεόνασμα), παρά τις αρχικές εκτιμήσεις για πρωτογενές έλλειμμα πέραν του 4%. Αυτό επιτεύχθηκε μέσω της δημοσιονομικής εξυγίανσης και του ελέγχου των κυβερνητικών δαπανών με αποτελεσματικό τρόπο. Για το 2015 η προσδοκία είναι ότι και πάλι θα υπάρχει έλλειμμα στον προϋπολογισμό, αν και μικρότερο από το 3% που αναμένουμε για το τρέχον έτος. Σε ό,τι αφορά το εμπορικό ισοζύγιο, αυτό εξακολουθεί να είναι ελλειμματικό και βρισκόταν στα €511 εκατομμύρια τον Σεπτέμβριο του 2014. Η τάση αυτή αναμένεται να συνεχιστεί και για το εγγύς μέλλον, καθώς η χώρα μας εξακολουθεί να είναι καθαρός εισαγωγέας καυσίμων, πρώτων υλών, βαρέων μηχανημάτων και εξοπλισμού μεταφορών. Όσον αφορά το δημόσιο χρέος, αυτό έχει διατηρηθεί βιώσιμο και προβλέπεται να είναι γύρω στο 107,5% του ΑΕΠ για το 2014, μετά από πολλών ετών απότομες αυξήσεις. Αναμένεται να φθάσει στο ψηλότερο επίπεδο το 2015 και θα βρίσκεται περίπου στο 115% του ΑΕΠ, ενώ στη συνέχεια θα μειώνεται σταδιακά κατά τα επόμενα χρόνια. Όσον αφορά το τραπεζικό σύ-

στημα, η αναδιάρθρωση συνεχίζεται μετά τα γεγονότα του 2013, οι δε κύριες τράπεζές μας, η Τράπεζα Κύπρου, η Ελληνική Τράπεζα και τα Συνεργατικά Πιστωτικά Ιδρύματα μαζί με την Ρωσική Εμπορική Τράπεζα (Russian Commercial Bank) πέρασαν με επιτυχία (σχεδόν) τα τελευταία τεστ αντοχής (stress tests) της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ). Αυτό ήταν ένα πολύ σημαντικό βήμα προς την ανάκαμψη, αν και οι τράπεζες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν πιστωτικά ζητήματα, ιδίως με την δραματική αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, που έφτασαν σχεδόν το 48% των συνολικών πιστωτικών διευκολύνσεων των Τραπεζών και των Συνεργατικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων (για το τέλος του Αυγούστου του 2014). Το πώς θα χειριστούν το θέμα αυτό των μη εξυπηρετούμενων δανείων θα καθορίσει σε μεγάλο βαθμό τον ρυθμό ανάκαμψης της κυπριακής οικονομίας.

Τέλος, όπως ήταν αναμενόμενο, οι βελτιώσεις στους οικονομικούς δείκτες και τον τραπεζικό τομέα της Κύπρου δεν πέρασαν απαρατήρητα από τους Οίκους Αξιολόγησης της Πιστοληπτικής Ικανότητας, και είναι ακριβώς για αυτό που και οι τρεις από αυτούς, οι Standard&Poor's, οι Moody's και ο οίκος Fitch, έχουν προβεί σε αναβάθμιση της οικονομίας της χώρας μας. Φυσικά, δεν έχουμε ξεφύγει εντελώς από τον κίνδυνο, αφού βρισκόμαστε ακόμα στην κατηγορία «σκουπίδια» (junk), η οποία εμπερικλείει υψηλό κίνδυνο / επιβράβευση, όπως τόνισαν όλοι οι οίκοι αξιολόγησης. Θα μπορούσαν, εξάλλου, να είχαν γίνει περισσότερα πράγματα, αλλά έχω την άποψη ότι είμαστε στο σωστό δρόμο προς την ανάκαμψη.

Ο Δρ Γιώργος Θεοχαρίδης είναι Αναπληρωτής Καθηγητής Χρηματοοικονομικών στο Cyprus International Institute of Management (CIIM)